

Honza & Gaston

Mindazok akik érdeklődnek és elmélyülnek a ló központú, természetes ló kiképzésben, azon belül, pedig Pat Parelli módszerének tanulásában, tanulmányozásában, azok számára Honza Blaha – akiről Parelli is elismeréssel beszélt - és lova Gaston, mindenképpen ismerős kell legyen.

A Csehországi Borovában lovaival élő lovas egy augusztusi telefonbeszélgetésünk során nagy megtiszteltetésben részesített, amikor meghívott fedeles lovarda megnyitó bemutatójára. Az október 22-i rendezvényre már 21-én elindultunk egy kisebb, többnyire diákjaimból álló 15 fős különítménnyel. A késői kalandos megérkezés másnapjának reggelén vettük csak észre, hogy a házi gazdák milyen gyönyörű környezetben biztosítottak szállást számunkra, ahová Honza párja kísért el minket. Csapatunk tagjait a lovardában, Honzánál vártuk össze, ahol sikerült beszélgetnünk vele egy keveset annak ellenére, hogy a másnap esti show zenei részének utómunkálataival volt elfoglalva.

Reggelit követően mindannyian átmentünk a borovai lovas központba, ahol már 9 órakor elkezdődtek az események.

A napi program a következők szerint zajlott:

9:00 Western – lovas – játékok

13:00 Lovas ügyességi játék földről

14:00 Caprilli díj

15.00 Nyílt díjugrató edzés

19:00 Honza, Gaston és vendégei

21:00 Zenés-táncos mulatság hajnalig

Nagyon jó volt látni, hogy egyre több helyen, - így Csehországban is -, és egyre többen értékelik át a lovaglást, illetve a lovak és lovasok kiképzését, amelyen keresztül, pedig másképp állnak a lovakhoz, mint társhoz. Örömteli, hogy fiatalok, kis gyerekek már a kezdetektől fogva a lovak viselkedésének megismerésére alapuló természetes módszerek alkalmazásával, hihetetlen ügyességgel kezelik póniaikat, lovaikat.

Ahogy múltak az órák egyre izgatottabban vártuk az esti bemutatót. Korábbi évek bemutatói alapján nagyjából volt elképzelésünk a programról. Viszont azt senki sem sejtette, hogy a show olyan komoly lesz, amely a világ bármely részén megállta volna a helyét. Hiszen a programban szereplő „...és vendégei” cím nem is sejtette, hogy a bemutatón cseh, német, dán és amerikai Parellisták vesznek részt, akik lóhoz értésükkel, ha kell lovaglási tudásukkal, kreativitásukkal nem kicsit kápráztatták el a nézőket. Sajnos a bemutatót nem tudják vissza adni a szavak. A teljes élmény megéléséhez minimum a mozgó film tudná hozzá segíteni az olvasót. Ezért – azok számára, akik nem lehettek ott - kiemelnék egy-két komolyabb momentumát a bemutatóknak.

A bemutató egy szőrén, kötőfékkal, lányok által lovagolt quadrillal kezdődött. A lovak teljes elengedettséggel, könnyeden és készségesen hajtották végre a vállat-be, vállat-ki, féloldalazásos gyakorlatokat. Aztán volt aki piaffe-ot és vágta piruettet mutatott be. A további bemutatók során a ló és ember közötti kapcsolat szorosságának lehetőségeit láthattuk meg. Ezek között például olyanokat láthattunk, amikor két lovas a lószállító tetejéről ülve, hátralepésben léptette fel lovaikat a lószállítóra. Aztán a programrész vége felé az egyik terepjáró „útnak indult” utánfutójával körbe-körbe a fedelesben. Egyszer csak megállt és lenyitották a hátulját és így folytatták a körözést. Közben szintén a fedelesben levő ló és lovas párosa, akik minden felszerelés nélkül vágátáztak a fedelesben haladó szerelvény körül az egyik pillanatban felvágátáztak a 20-30 km-el haladó lószállítóra. Egy 10 másodperces ott tartózkodást követően levágátáztak onnan, majd nemsokára megismételték. Ekkor a közönség már biztos azt gondolta, hogy ez lehetett a csúcs. De nem! A ló lovasa beszállt a terepjáróba, elindult a vontatmánnyal, amelybe menet közben egyedül ment fel lova! Ezek után elég furán néz ki, amikor lovunknak nincs bennünk annyi bizalma, hogy javaslatunkra egy álló lószállítóba nem megy be!

A lószállító bemutatót, a világ minden pontján népszerű, német Silke Valentine és Fríz híressége Biko követte. Velük 2 hete Angliában is összefutottunk. Silke hihetetlen erőt, inspirációt ad és kell, hogy adjon mindnyájunknak, kifejezetten akkor, amikor valamit nem tudunk lovunkkal elérni, hiszen Ő tolokocsiból – 3 kerekű kis motorból – képzí lovaikat piaffeig, passageig és tartja kurzusait a lovasoknak! És ismét sikerült is könnyeket kicsalni a nézők szeméből, akik meghiúsulnak attól a szoros kapcsolattól, amely Silke és Biko között létezik. Az elmélyültebbek esetében a könnyek egyben egy egészséges önkritikán és saját magunk elmarasztalásából erednek, arra ráeszmélve, hogy lábaink használata mellett fele annyira sem vagyunk képesek, mint Silke!

Mindezek után érkezett Honza, Gastonnal és további négy lovával. Bemutatta, hogy nem csak egy lónak lehetsz természetes vezetője, hanem akár ötnak is! Ezt követően Gastonnal és egy ménjével mutatott be feladatokat egyszer az egyiken, egyszer a másikon ülve. Természetesen egyik lovon sem volt felszerelés. Az i-re a pontot a híres kettős párosa Gaston és Honza tette fel. A felszerelés nélkül földről és lóhátról bemutatott gyakorlatok magas szintje már megszokott volt tőlük. Valami extrával azért most is szolgáltattak, amikor Gaston két,

egymástól egy vágtaugrásra a fedeles közepén elhelyezett állított hordót ugrott meg teljesen szabadon. Mindezt annyi „kényszerítésre”, hogy Honza oda mutatott az első hordóra. A ló és ember közötti kommunikáció lehetőségeinek hihetetlen példája.

Miután a bemutató „emberi” résztvevői elköszöntek, az IGAZI résztvevők, a lovak közül Honzáé öten bent maradtak, akiket a bemutatón ért élmények ülepítése mellett sokáig néztünk egy páran, akik ott maradtunk. Érdekes volt látni dominancia harcukat, kommunikációjukat, mivel igazából erre apellálunk a ló és ember közötti kapcsolat kialakításához és tökéletesítéséhez!

Másnap 9 óra körül mentem vissza a lovas központba a már korábban megbeszélt interjút elkészíteni Honzával. Az előző esti bemutató fáradalmi miatt csak 11 óra körül kezdtük el az interjút. Addig viszont az éppen rakódó Silkével volt szerencsém hosszasan beszélgetni. Aztán búcsút intettünk neki és elkezdtük az interjút tea, kávé és sütemények társaságában.

mgy.: „Elmondanád nekünk, hogyan is kerültél kapcsolatba a lovakkal, lovaglással aztán pedig a természetes ló kiképzéssel?”

Honza Blaha: „Nyolc éves koromban kezdtem el lovagolni egy Csehszlovák lovas iskolában. Amikor 1989-ben leomlott a berlini fal a lovas iskolák magán kézbe kerültek, a lovaglás, pedig túl drága lett. Négy év elteltével 16 évesen elkezdtem olyan embereket keresni, akik nem használták lovaikat és istálló takarításért, egyéb munkákért lovagolhattam lovaikat. Végül 19 éves koromban vettem meg első lovamat Gaston-t három éves ménként. Apai oldalon egy cseh félvér volt, az anyain, pedig egy orosz musztáng. Amikor elhoztuk hármunknak kellett őt felrakni a lószállítóra. Aztán egy km után megálltunk megnézni, hogy mi van vele és akkor láttuk, hogy bemászott az elől levő cső alá és bent ragadt. Szét kellett szednünk a lószállítót, hogy kiszabadítsuk!

Otthon kivettem egy legelőre, ahol hagytam, hogy barátkozzon a környezettel. Két nap után felkantároztam és kilovagoltam vele terepre, de nem tudtam megállítani. Egy nagy dombnak fordítottam, de még annak a tetején is csak kisebb nehézségek árán sikerült megállítanom. Viszont nem estem le, ami fél siker volt!

Egy nap felkerekedtem, hogy elmenjek egy Western versenyre. Mivel nem volt lószállítóm ezért lábon indultunk el az 50 km-re levő helyszínre. Öt km után Gaston egy tapottat sem akart tovább menni. Így aztán leszálltam és gyalog tettük meg a maradék 45 km-t. Ahogy megérkeztünk Gastonban feléledt ménsége. Gaston szét akarta szedni boxát, nem evett és állandóan fedezni akart. Egy ember, aki látta a problémáimat azt mondta, hogy ő látott egy Pat Parelli nevű embert Hollandiában és szerinte hozzá kellene menjek tanulni.

Amikor éppen alternatív katonai szolgálatomat töltöttem egy mozgássérültek számára üzemeltetett központban, megkértem a szüleimet, hogy lovagolják és lássák el Gaston-t, ami nem sült el annyira jól. Minden nap valaki leesett róla. Édesapám eltörte a karját egy ilyen alkalommal. A húgomra egyszer rácsapott, amikor a csirkéket etette. Édesanyámat, pedig gyakran nem engedte ki a házból, amikor szabadon volt. Így aztán már mindenki félt tőle.

A lovas terápiával foglalkozó központ vezetője, aki jó barátja volt édesapámnak azt mondta, hogy oda vihetem Gaston-t, de csak azért, mert szeretné, ha a családom életben maradna. Itt sem mentek túl jól a dolgok. Két hónap múlva viszont Parelli egyik instruktora tartott egy első szintes kurzust, ahová ménekkel nem lehetett jönni, így aztán egyedül mentem. Az instruktorként tartott harmadik szintes lovával. Ekkor tudtam, hogy nekem el kell sajátítanom a módszert. Sosem tudtam, hogy ilyen dolgok lehetségesek voltak lovakkal.

Gaston herélését követően elkezdtem gyakorolni, amit a kurzuson tanultam, és amit az instruktortól láttam. Fejlődést vettem észre Gastonon és először életemben valóban kezdtem magam jól érezni lovammal.

Egy évvel később elvittem Gaston egy első szintű kurzusra. Azt hittem én leszek ott a legrosszabb. Itt már lefektettem Gaston-t, szabadon körözött körülöttem és képes voltam hátrafelé felküldeni a ló szállítóra. Odajött hozzám a kurzus vezetője és azt mondta: „Honza ez már több, mint az első szint!” Így aztán elkezdtem a második szintet tanulni, majd elküldtem a vizsganyagot videón, amellyel át is mentem. A harmadik szintemhez kimentem Amerikába egy táborba, ahová annak vezetője David Lynchman hívott meg. A tábor végén lettem a 3. szint vizsgáját.” ...

mgy.: „Mi történt a vizsgát követően?”

H.B.: „A tábor után David bemutatót Patnek és a többieknek. Hat hónapig maradtam ott, amelynek során 4. szintű osztályba jártam. Ezt követően hazajöttem. Nemsokára Pat és csapata Európába jött bemutatókat tartatni. A németországi bemutatóra meghívott, amelyet követően meghívott magához Amerikába, Gastonnal. Ő fizette lovam és saját magam repülőjegyét és az amerikai költségeket is. Másfél évig voltam kint Patnél. Rengeteg bemutatót csináltunk, aminek annak idején nem annyira örültem. Ma viszont már látom a hasznát.”

mgy.: Mi történt Amerikai tartózkodásod után?

H.B.: „Hazajöttem Gastonnal és elkezdtem oktatni. Sokat gondolkoztam, hogy Parelli oktatóként vagy saját magamként oktassak. Végül az utóbbi mellett döntöttem. Patet tisztelem barátként és horsemanként egyaránt, de megbeszéltük, hogy inkább a saját lábamra állva dolgozom tovább.”

mgy.: Beszéljünk egy kicsit a tegnapi nagyszerű bemutatóról! Mennyit és hogyan gyakoroltatok?

H.B.: „Mivel rengeteget utazom oktatás miatt ezért nem voltam itthon az év nagy részében. Öt lovammal csak a múlt héten tudtam együtt gyakorolni, mert nem volt máskor időm. Gaston pedig 1 éve ugrott hordót utoljára és

akkor is egy bemutatón. Tegnap előtt annyit ugrottam vele, hogy megnézzem lefektetett hordók mellett, hogy milyen messze rakjam egymástól a két akadályt.”

mgy: Milyen különbséget éreztél kettőtök teljesítményében - Gastonnal - legutóbbi élő bemutatód, amit én is láthattam és a mostani között?

H.B.: „Annak idején folyamatosan foglalkoztam Gastonnal. Akkor hihetetlen friss volt. Most túl sok volt az egyéb dolgom és nem tudtam vele annyit foglalkozni, amennyit szerettem volna. Amikor a legvégén már csak ketten mentünk be a fedelesbe már nagyon fáradt voltam csak arra gondoltam magamban: „Na most mit fogunk előadni? Talán ezt?.....Vagy azt?....Aztán az lett amit láttatok.

mgy: Azért az sem volt kis teljesítmény! Piaffok. Passage kis körön. A hordók ugratása. Majd a végén Capriole földről és mindezt két pálca segítségével semmi egyéb felszereléssel!

H.B.: „Hát igen lehet, hogy Gaston nem volt olyan friss és éles, mint korábban, de én csak köszönettel tartozom neki, hogy mindennek ellenére olyan sokat nyújtott nekem a bemutató során! Ő annak ellenére ilyen sokat adott vissza, hogy én teljesen üresnek éreztem magam. Megcsinált mindent, pedig a lovak csak akkor nyújtanak speciális érzést, ha mi is speciális érzést nyújtunk nekik! Ezt nagyon fontos szem előtt tartani. Ez nagyon fontos nekem!”

mgy: Kik és hányan voltak a bemutató többi résztvevői és mennyi idő alatt csiszoltátok össze a bemutatót?

H.B.: „Péntek este, a bemutató előtti nap huszonheten voltunk összesen az étteremben. Ugyanakkor az említett létszám a végére alakult ekkorára. Voltak, akik már egy hete megjöttek, aztán voltak akik vasárnap, voltak akik, pedig csak szerdán érkeztek meg. A résztvevők Németországból, Dániából, Csehországból és Amerikából jöttek.”

mgy: Hány lovad van és mennyivel dolgozol?

H.B.: „Öt lóval dolgozom. Az éves méncsikón kívül mindegyik az enyém. A méncsikó pedig 10 évig lesz nálam. Addig minden költségét állja a tulajdonos, amelynek fejében én képezem és használhatom bemutatókra és bízva tehetségében reigning versenyekre is el kívánom vinni. Tíz évesen viszont a megegyezés szerint visszaadom gazdájának. Rajtuk kívül még két lóval foglalkozom. Barátnőm, Anita lovával együtt, pedig összesen nyolc lóval. Gastonon és Maximon kívül viszont el kell adnom a többi lovam, mivel igazából nincs rájuk időm.”

mgy: Helyben a Borovai létesítményben folyamatosan oktatsz diákokat?

H.B.: „Nem. A hely tulajdonosával arra a közös döntésre jutottunk, hogy külsős lovasok mindennapi képzésével a farmon nem foglalkozunk. Amikor végre nem vagyok úton, akkor szeretnék kettesben időt tölteni lovaimmal és igazából nem foglalkozni senkivel. Viszont kurzusokat szervezünk, amelyek időtartama az 1-2 napostól, a több hónaposig tart.”

mgy: Merre oktatsz a világban? Mi a következő programod?

H.B.: „Csehországban, Ausztriában, Dániában, Németországban egyaránt oktatok. Holnap, pedig Norvégiába megyek kurzust tartani.”

mgy.: Ahová oktatni jársz oda úgy mész, mint Honza Blaha Natural Horsemanship oktató és nem, mint Parelli oktató?

H.B.: „Igen saját magamként megyek és nem Parelli oktatóként, de csak, mint oktató és nem Natural Horseman ship oktató. Ugyanis egy lóval eleve csak kétféleképpen lehet foglalkozni helyesen. Számára természetes módszerekkel vagy természetellenesekkel! A lovak számára megfelelő faj specifikus motivációs eszközöket alkalmazuk, akkor természetesen járunk el. Mert ez az igazi különbség és nem az, amit csinálunk velük, mert az, ha nagyon komolyan nézzük mind természetellenes. A kötőfék, a zabla, az, hogy a hátukra ülünk. Viszont ezt mind csinálhatjuk természetesen, számukra érthetően, azon keresztül, ha természetes vezetőikké válunk.”

mgy: Hogyan tartod a lovaiddat?

H.B.: „Egy hat hektáros legelőn vannak kint egész évben. A téli hónapokban lehetőségük van egy szín alá bemenni, amely viszont nyáron nem áll rendelkezésükre.”

mgy: Milyen közeli és távoli céljaid vannak?

H.B.: „A legnagyobb célom az lenne, hogy ne oktassak, ne utazzak és csak a lovaimmal lehessek! Készen van az új fedeles lovarda, ahol a télen már tudunk is dolgozni! Új dolgokat szeretnék kivitelezni lovaimmal. De még mielőtt elérném, hogy csak lovaimmal lehessek, szeretnék egy a tegnapihoz hasonló, de sokkal nagyobb szabású és még tökéletesebben kivitelezett show-t összeállítani.

mgy: Milyen kapcsolatban vagy a lovassportokkal és van-e valami célod azon a területen is, mondjuk díjugratásban, díjlovaglásban, western lovaglásban?

H.B.: Szeretnék fejlődni és jobban megérteni a különböző szakágakat, hogy azt mondhassam, igen én ebben és ebben a szakágban szeretnék versenyezni. Mondjuk díjugratásban, reigningben, esetleg cuttingban. A díjlovaglás jelenlegi irányzata nem érdek. Leginkább azért nem, mert szerintem túl van korlátozva szabályokkal, amelytől számomra értelmetlenné válik az egész és leginkább azért, mert az adott trendnek megfelelő pontokért lovagolják. Esetleg még a steeplechase gondoltam, viszont ahhoz túl nehéz vagyok.

mgy: Köszönöm az interjút, a meghívást és a tegnapi esti élményt!

H.B.: Szívesen!

Egy idézettel szeretném befejezni a cikkemet, amely egy kis elmélkedésre ad lehetőséget következő találkozásunkig. Az idézet Pat Parelli egyik legmeghatározóbb mesterétől Tom Dorrance-tól származik. Széles körben munkájával ő kezdte el felhívni a világ figyelmét, arra, hogy a lovakkal a lovak teljes körű megértésével lehet a legtöbbet elérni. Erről szól a következő két idézet is:

„Az egésznek belülről kell jönnie! Annak érdekében, hogy a legjobban megértessem magam a lovakkal, először beléjük kellett bújjak, hogy megértsem őket, hogy azon keresztül majd együtt dolgozhassunk! Ló és ember közötti valódi egység viszont csak így, kétoldalú készséges kommunikáción keresztül alakulhat ki!”

„Mindig nagyon fontosnak tartottam, hogy a lovaim – függetlenül attól, hogy a hátukon ülök vagy mellettük vagyok – inkább velem akarjanak lenni, mint bárhol máshol!”

Tom Dorrance (1910-2003)

Mészáros Gyula

Honzával és lovaival, munkásságával kapcsolatban érdekes és érdemes felkeresni honlapját: www.honzablaha.cz